

نظریه‌ای جامع در مورد آگاهی و هوشیاری (II):
نظریه‌ی زیرسیستم‌ها

A Comprehensive Theory of Consciousness II: A Theory of Meta-Systems



اساتید نظریه‌پرداز:

گری ای. شوارتز، لیندا جی. روسک، دانالد ای. واتسون
آزمایشگاه سیستم‌های انرژی انسانی، دانشگاه آریزونا
برگرداننده به فارسی:

محمد رضا خالصی، پژوهنده در چشم‌اندازهای فوق آکادمیک

نظریه سیستم‌های شکل‌یافته (ت. ای. اس.) مدلوله‌های انگاشتی است بر علم سیستم‌ها — که خود شاخه‌ای از علم است که بمطالعه و بررسی سیستم‌های جامع یا هولیستیک در تمامی سطوح پیچیده‌اشان می‌پردازد. این معرفی خلاصه‌ای است بر نظریه‌ی زیرسیستم‌ها که ادامه‌ی ت. ای. اس. بوده و نه تنها در فهم آگاهی بلکه در شناخت رفتار و ویژگی‌های سیستم‌های شکل‌یافته در تمام سطوح هستی‌شناسیک‌اشان سهم بسزایی دارد.

یک سیستم شکل‌یافته چیست؟

یک سیستم شکل‌یافته، بصورت یک کل، توسط آنفرمی (enformy) یا شکل‌دهندگی که نیرو و توان اصلی و همیشگی‌ی سازمان دادن است، شکل و سازمان می‌پذیرد.
(برای اطلاع بیشتر در این مورد، به نوشته‌ی زیر رجوع کنید: (نظریه‌ی جامع در مورد آگاهی و هوشیاری: I : شکل‌دهندگی و سیستم‌های شکل‌یافته.)

زیرسیستم‌ها چه هستند؟

زیرسیستم‌ها، سیستم‌های شکل‌یافته‌ای هستند که در سه سطح وجودی هستی‌دارند: سطح مادی، سطح انرژی، و سطح آنفرمی یا شکل‌دهندگی.

- سیستم‌های مادی، هم فیزیکی و هم مادی هستند. (فیزیکی بودن بمعنای تعلق و وابستگی به فیزیک — یعنی، انرژی/جرم و ماده است و مادی بر تشکیل یافتن “از ماده” دلالت دارد.)
- سیستم‌های انرژی فیزیکی هستند، اما مادی نیستند.
- سیستم‌های آنفرمی یا شکل‌دهندگی ماقبل فیزیکی هستند.

یک سیستم انرژی یا (“زیرسیستم انرژی”) چیست؟

مفهوم سیستم انرژی در بردارنده‌ی دو واژه‌ی زیر است:

- (1) سیستم: عبارتست از کنش و واکنش موجودات عنصری (elemental entities) (یا سیستم‌های فرعی) با نقشه‌های ماقبل فیزیکی و چهاربعدي از رابطه‌ی این موجودات در مکان- زمان برای آفرینش کل‌های واحد و یگانه (سیستم‌های شکل‌یافته).
- (2) انرژی: عبارتست از توانایی انجام کار و چیرشدن بر مقاومت.

سیستم‌های انرژی چگونه آفریده میشوند؟

از آنجاییکه انرژی میتواند با انرژی کنش و واکنش داشته باشد (مثلاً در “خلا”)، برای آفریدن سیستم‌های انرژی پویا، انرژی با انرژی هم‌آمیزی میکند.

سیستم‌های انرژی چگونه شکل و سازمان می‌یابند؟

آنفرمی یا نیروی شکل‌دهندگی باعث آفرینش و نگهداری سازمان سیستم‌های انرژی است.

چگونه سیستم‌های انرژی با سیستم‌های مادی ارتباط برقرار می‌کنند؟

- (1) اگر ماده توسط انرژی آفریده شده باشد (چیزی که بطور گسترده در فیزیک مورد پذیرش است)، بدیهی است که سیستم‌های انرژی میتوانند سیستم‌های مادی خلق کنند.
- (2) چون سیستم‌های انرژی متشکل و سازمان یافته هستند، میتوانند باعث نگهداری و ابقاء کار سازمان‌یافته‌ای باشند که در سیستم‌های مادی مشاهده میگردد.

ارگانیسم‌های زنده چه نوع زیرسیستم‌هایی هستند؟

ارگانیسم‌های زنده دربردارنده‌ی هر سه سطح زیرسیستم‌ها هستند:

- سیستم‌های مادی، که فرآورده‌ی دو سیستم اساسی‌تر و بنیادی‌تر دیگرند.
- سیستم‌های انرژی که اساس و شالوده‌ی سیستم‌های مادی هستند.
- سیستم‌های آنفرمی یا شکل‌دهندگی که اساس و شالوده‌ی سیستم‌های انرژی میباشند.

چه نوع زیرسیستمی به آگاهی مربوط می‌گردد؟

پدیده‌ها و ذات‌های عقلانی (phenomena & noumena) بی‌که معمولاً بعنوان “آگاهی” شناسایی شده و یا به “آگاهی” نسبت‌داده میشوند، بیانگر وجود، ویژگی‌ها، و رفتار سیستم‌های شکل‌دهنده میباشند.

- موجودیتی که غالباً آگاهی نامیده میشود یک سیستم شکل‌دهنده (enformy system) یا سلف (SELF) است، یعنی (یکتا و مجرد=Singular؛ شکل‌یافته=Enformed؛ زنده=Living؛ و میدان=Field).
- (هر سلف یک میدان زنده، یکتا و شکل‌یافته است.)
- سلف‌های انسانی میتوانند فرآورده‌ی “تجربه” اشان را بصورت شخصاً وّل گزارش نمایند.
- سلف‌ها، خودآگاهی و وضعیت‌آگاهی را تجربه میکنند.
- از طریق خودآگاهی سلف‌هاست که بینش، شناخت، و تلهپاتی ممکن میگردد.

چه زیرسیستم‌هایی دلیل موجهی بر ادراک هستند؟

ادراک و دریافت حسی (sensory perception) نتیجه‌ی همخوانی و همسویی قرینه‌ای و پیوسته میان آنفرمی (شکل‌دهندگی)، انرژی، و سیستم‌های مادی است. هرگاه که وضعیت و حالت مغز، بعنوان یک کل، با حس کردن محیط تغییر می‌پذیرد، سلف (SELF) نیز بعنوان یک کل — و نه جزء به جزء — تغییر می‌یابد. و از اینروست که “مشکل پیوستن” (binding problem) دیگر مطرح نیست.

چه زیرسیستم‌هایی دلیلی موجه بر اعمال حرکتی هستند؟

در این مورد نیز، همانند بینش حسی، هر سه سطح وابسته‌ی به هستی‌شناسی، مطرح است. چون کنش و واکنش میان آنفرمی، انرژی، و سیستم‌های مادی همپا و همسو، و قرینه‌است، تغییرات مغزی با حالت‌های سلف‌ها

(افکار و نیت‌ها، به اصطلاح انسانی) مشابهت و برابری دارند. بنابراین، رابطه‌ی علت و معلولی میان سیستم‌شکل‌دهنده (آنفرمی) و سیستم‌مادی وجود ندارد — و مشکلی بنام “مساله‌ی جسم و روان” وجود ندارد.

دیگر اینکه، “مساله‌ی قرینگی” که خصوصیت ذاتی فرضیه‌ی پسیخن اککلس Eccles' psychon (hypothesis) است، در اینجا مطرح نیست. سلف (SELF)، مغز خودش را “کنترل میکند”، و مغز، بطور پیوسته، سلف (SELF) مربوط به خود را “کنترل می‌نماید”.

آیا تجربه‌ی آگاه انسان یک امر اصلی و بنیادی است؟

تجربه‌ی آگاه انسانی در شناخت شناسی موضوعی بنیادی است؛ اما از نکته‌نظر هستی‌شناسی اساسی و بنیادی نیست. تجربه‌ی آگاه انسانی سطح بسیار بالایی است از فعالیت سلف (SELF) که از سطوح فعالیت بیشتر و اساسی‌تری آفریده می‌شود.

آیا سیستم‌های غیرزنده نیز حالت‌های خویش را “تجربه‌میکند”؟

در سطح سیستم آنفرمی (شکل‌دهندگی)، میتوانیم بگوئیم که فوتون‌ها حالت‌های دوقطبی بودن خود را “میدانند”، و منشاء این “دانش” را میشود “تجربه” نامید. در عین حال، کاربرد واژه‌های بشرمدارانه که از درون نگری ناشی می‌گردد، در این مورد زاید و گمراه‌کننده است. در نظریه‌ی آنفرمی، تمام سیستم‌های آنفرمی (مثل، انسانها و فوتون‌ها) از خویش‌سازگاری و وضعیت‌سازگاری برخوردارند. اینگونه سازگاری، لازمه‌ی تجربه‌ی آگاه است.

چه زبرسیستم‌هایی دلیل وجودی رفتار سیستم‌های مادی هستند؟

رفتار سیستم‌های مادی در بر دارنده‌ی کارمتشکل و سازمان‌یافته است. از اینرو، رفتار از “انرژی سازمان‌یافته” ناشی می‌گردد، که این خود تجلی‌یی از سیستم‌های انرژی می‌باشد. سازمانی که در ذات سیستم‌های انرژی وجود دارد، بنوبه‌ی خود، توسط آنفرمی که از طریق میدانهای سازمان‌دهنده عمل میکند — سیستم‌های آنفرمی (سلف‌ها) — حمایت و نگهداری می‌گردد.

چه زبرسیستم‌هایی دلیل وجودی “ریخت‌پیدایش” یا پیدایش فرم (morphogenesis) هستند؟

سیستم‌های شکل‌دهندگی (آنفرمی) (سلف‌ها)، میدانهای سازمان‌دهنده‌ی چهاربعدي — یا “نقشه‌ها” — هستند که شکل‌گیری و آرایش ارگانیزم‌ها را هدایت میکنند. چون سلف‌ها توسط آنفرمی (شکل‌دهندگی) نگهداری و محافظت می‌گردند، این اصل سازمان‌دهنده برای پیدایش فرم هم بنیادی است و هم کاملاً ضروری.

آیا سیستم‌های شکل‌دهنده (آنفرمی) همان “میدانهای مُرفیک” شلدریک هستند؟

نه. در مفهوم‌سازی شلدریک، “میدانهای مُرفیک” یا ریختی، سه بُعدی هستند. در حالیکه سیستم‌های آنفرمی چهاربعدي هستند. علاوه بر این، در نظرا و، این خود میدانهای مُرفیک هستند که توان سازمان دادن “ساختار ویژه و الگوی فعالیت” سیستم‌های مادی را دارا هستند.

وجوه تمایز میان سیستم‌های زنده و سیستم‌های غیرزنده‌ی فیزیکی کدامند؟

در ابتدایی‌ترین و اساسی‌ترین سطح سیستم‌های شکل‌دهنده (آنفرمی) وجه تمایزی میان سیستم‌های زنده و سیستم‌های غیرزنده وجود ندارد. فقط با افزایش سطح هستی‌شناسانه‌ی سیستم‌های زنده (پیچیدگی)، اینگونه سیستم‌ها انشعاب پیدامی‌کنند.

نظریه‌ی زبرسیستم‌ها، یک نظریه‌ی هستی‌شناسانه را برای دو پدیده‌ی بی‌مکانی (nonlocal) و بی‌زمانی (atemporal) ارائه می‌دهد: (1) همبستگی کوانتومی، همانطوریکه در پدیده‌های مربوط به آینشتاین-پودولسکی-روزن (EPR) مشاهده گردیده؛ و (2) “ذهن فارغ از قید مکان” بدانگونه که در تلهپاتی (ESP) مشاهده می‌گردد، جنبانش روانی (سایکوکینسیز)، شفای روانی، دوردست بینی، و رفتار لانه‌یابی کبوتران و سایر حیوانات.

چه زبرسیستم‌هایی در پدیده‌های ای. اس. پ. (ESP) (بینش‌های فوق حسی) نقش دارند؟

سیستم‌های شکل‌دهندگی (آفرمی) در این پدیده‌ها نقشی اساسی دارند. پدیده‌های ای. اس. پ. زمانی رخ می‌دهند که زیرمجموعه‌های دو سلف در مکان – زمان بهم می‌پیوندند، و وضعیت سلف “دریافت‌کننده” بگونه‌ای تغییر پیدامیکند که با شکل‌دهندگی (enformation) (غیرتصادفی‌بودن) مشترک بین هر دو سلف مشابه گردد. سیستم انرژی و سیستم مادی (حالت‌های مغز)، بعنوان تابع تغییرات هم‌پا و همراهی که در سلف‌ها ایجاد می‌گردد، نقشی ثانوی دارند.

چه زبرسیستم‌هایی در جنبانش روانی (سایکوکینه‌سیس) (PK) دخالت دارند؟

جنبانش روانی و پدیده‌های ای. اس. پ. فقط در اندازه و مقدار کاری که توسط سیستم دریافت‌کننده انجام می‌پذیرد باهم تفاوت پیدامیکند. فعالیت سیستم انرژی در جنبانش ماکرو نقش برجسته‌ای دارد (مثلاً، آبشار مکانیکی و صدای ارواح)، اما در ای. اس. پ. و جنبانش میکرو (RNGs) اهمیت کمتری دارند.

چه زبرسیستم‌هایی در پدیده‌ی “شفا از طریق انرژی” نقش دارند؟

شفا بخشی از طریق انرژی، با سیستم‌های شکل‌دهنده آغاز می‌گردد که شکل‌دهندگی سازمان‌دهنده (organizing enformation) را به سیستم‌های انرژی منتقل می‌نماید. سیستم‌های انرژی کار اجرایی سازمان‌دهی - یا دوباره سازمان‌دهی - سیستم‌های مادی را بعهده دارند، و از این طریق سلامت (کلیت) را به سیستم مادی برمیگرداند.

چه زبرسیستم‌هایی در دوربینی سهم دارند؟

دوربینی (نهان بینی) هنگامی اتفاق می‌افتد که زیرمجموعه‌های یک سلف (SELF) در مکان-زمان به زیرمجموعه‌های سلف‌های دوردست می‌پیوندند تا شکل‌دهندگی را برای سلف دریافت‌کننده تأمین نمایند. سلف‌های دوردست می‌توانند سلف‌های سیستم‌های بیجان را نیز شامل گردند.

خلاصه

نظریه‌ی سیستم‌های شکل‌یافته (TES) و نظریه‌ی زبرسیستم‌ها (TEM) (که از آن مشتق گردیده است) توصیف‌کننده‌ی ویژگی‌ها و رفتار سه سطح سازمان هستی‌شناسانه در سطوح مادی (سیستم‌های زنده و بیجان)، فیزیکی (انرژی/جرم)، و ماقبل‌فیزیکی (روحانی) می‌باشند.

ت. ای. اس. و ت. ای. ام. معرف پیشرفت‌های عمده در نظریه‌ی سیستم‌ها هستند. طبیعت صرفه‌جویانه و برین‌رشته‌ای این نظریه‌ها، آنانرا نامزدهایی برجسته برای یک مدل‌واره‌ی علمی جید میسازد.

